

Overweging 12 december 2016

Verblijdt u

Lezingen: Jesaja 35, 1-10; Jakobus 5, 7-10; Matteus 11, 2-11.

In het intredelied sloten we volop aan bij de klassieke benaming van deze zondag. In de traditie heet de derde zondag van de advent: Zondag gaudete, verheugt u. Het is een tekst die ontleend is aan de brief van Paulus aan de Filippenzen waarin hij aan het eind van zijn brief de gemeenteleden wil bemoedigen en hen bedanken voor bewezen hulp. Paulus bemoedigt zijn geloofsgenoten door hun te wijzen op de nabijheid van de Heer. Hij sterkt hen in het vertrouwen om hun zorgen te adresseren tot God wiens vrede, zoals hij zegt, alle begrip te boven gaat. Het is de formule die we elke zondag gebruiken bij de vredewens.

Hiermee op één lijn zongen we aan het begin van de viering uit gezang 567, het lied van het koninkrijk Gods. "Goden en machten binden in, de doden treden uit hun nacht, aan armen wordt het Rijk gebracht. Gelukkig al wie hoort en ziet, hoe hier op aarde uw heil geschiedt."

We zingen het helemaal in het nu van de vervulling. We zingen het ook in het nu van de gebrokenheid. Durven we, kunnen we de vreugde van de vervulling, al was het in hoop, toelaten in de omstandigheden van ons bestaan?

Door de gebrokenheid van onze wereld is onze vreugde nooit compleet. Door de belofte van Gods trouw is ons verdriet nooit totaal. We leven in verlangen en verheugen ons in de hoop dat het vervuld is. We maken ons hart sterk in geloof om de koninklijke weg te gaan in het vertrouwen dat de Heer ons nabij is.

Het optreden van Jezus in het evangelie laat de bevrijdende kracht van God zien. Het is een antwoord op de profetie van Jesaja waarin het komen van de Heilige van Israel beloofd wordt aan het verdrukte verbannen Godsvolk. Het zijn beelden van omkeer en herstel. Van vruchtbaarheid en bloei. Door Jezus zo in het Evangelie te positioneren laat Matteus zien dat Jezus de vervulling is van de belofte. Zijn optreden bewerkt heelheid en herstel voor beschadigde mensen. Maar de context van het optreden van Jezus betreft niet een fysieke ballingschap. Bij hem gaat het dan ook niet om de verlossing uit een concrete situatie van deportatie, maar uit de ballingschap van een gebroken bestaan. De profetieën met betrekking tot de terugkeer uit ballingschap worden toegepast op de opgang naar de messiaans vervulde werkelijkheid; de opgang naar Sion als naar het nieuwe Jeruzalem.

Zowel Jesaja als evangelie gaan uit van dezelfde belofte en dezelfde verlore werkelijkheid. Er is immers maar één belofte en die belofte is altijd bezig zich te onthullen en waar te maken. De vervulling is in die zin altijd nabij, want de belofte van God is van en voor alle tijden. De vervulling ervan wordt formeel verduidelijkt in het beeld van het Rijk der Hemelen, het Godsrijk, gekoppeld aan het komen van de Heer temidden van zijn volk. Inhoudelijk wordt het bepaald als genezing, herstel, verzoening, vrede, gerechtigheid, overvloed van leven.

Het komen wordt altijd gezien als een vrije beslissing van God zelf, het moment is in zijn hand. Ook Jezus laat niet na dat te benadrukken. Niettemin wordt het komen in verband gebracht, zowel in Oudtestamentische als in Nieuwtestamentische teksten, met bekering. Om de Komende te ontvangen, moeten wij ons omkeren. Profetische geschriften, en Johannes de Doper is er een woordvoerder van, manen ons om zelfs nog actiever daarin te zijn. We moeten de paden recht maken, heuvels, dalen en andere obstakels uit de weg ruimen, een rechte weg aanleggen.

Dit roept onmiddellijk het beeld op dat wij ook zelf een verantwoordelijkheid hebben met betrekking tot de komst van vrede en gerechtigheid. Het roept een andere profetische tekst in herinnering die over rechte en kromme wegen gaat. Het niet doorgronden van Gods wegen kan ons ertoe brengen te zeggen dat God kromme wegen gaat, met andere woorden onrechtvaardig zou zijn.

Eerder is het zo dat wij, doordat we kromme wegen als recht zijn gaan zien, rechte wegen als krom zien. Met andere woorden: we hebben geen helder beeld meer van wat recht is.

Onze wereld is niet alleen gebroken, maar ook verduisterd doordat we geen helder zicht hebben op wat waar en goed is. Daarom wordt gesproken over het volk dat wandelt in duisternis, dat tastend langs de wand als blinden gaat. Een volk dat doof is voor de roep van de naaste, voor het onrecht dat ten hemel schreit. Een volk dat mank gaat door kromme redeneringen en door verdraaiing en framing van de feiten.

Telkens weer moeten ons de schellen van de ogen vallen, onze oren open gaan en moeten we ons oprichten om op het rechte spoor te gaan. We moeten verlost worden van onze eigen-wijsheid om te gaan in Gods waarheid.

Die waarheid is geen kenniswaarheid, geen dogmatische waarheid en zelfs geen wetenschappelijke waarheid. Het is geen waarheid van het hoofd, maar van het hart. Het is een zijnswaarheid. Een manier van in de wereld staan. Authentiek zijn. Zijn wie je bent en naar je bedoeling leven. Die waarheid speelt zich af op het niveau van waarachtigheid en relatie, in de zuiverheid waarmee we met elkaar omgaan. En die waarheid wordt heiligheid wanneer we waarachtig leven in verbondenheid met God.

Dit gaan in Gods waarheid is de heilige weg. We moeten niet eerst verlost worden om die weg te gaan. Want zo zou je de tekst in Jesaja kunnen lezen wanneer gezegd wordt dat alleen verlost die weg gaan. Nee, wanneer we die weg gaan zijn we verlost. En als verlost mensen op weg naar Sion, naar het nieuwe Jeruzalem. Stad van God en stad van vrede. Gaan en staan in de verbondswerkelijkheid van God en mens is in vrede zijn. Vrede gezien als de vervulling van al onze betrekkingen.

In dit verband is een psalmtekst van bijzondere betekenis. Deze gaat juist over dit samenspel van God en mens. Een relatie die in Jezus een tot vervulling gekomen betekenis heeft.

In de introitus van deze zondag wordt naast de tekst uit de Filippenzenbrief ook een vers van psalm 85 geciteerd. Vers 2: "Gij hebt uw land begenadigd, o Heer; Gij hebt het lot van Jakob gekeerd". Maar in de Statenvertaling staat gevangenschap. God heeft de gevangenschap van Jakob/ Israel omgekeerd. De ommekeer van Jakob en de ommekeer van God zijn complementair, zij vullen elkaar aan en bevestigen elkaar.

Die wederkerigheid vinden we ook verderop in de psalm in de verzen 11 en 12.

"Liefde en waarheid ontmoeten elkaar, gerechtigheid en vrede kussen elkaar. Waarheid rijst op uit de aarde, gerechtigheid daalt neer uit de hemel."

Wat in waarheid oprijst uit de aarde wordt door de hemel bevestigd en gerechtvaardigd. Zo harmoniëren liefde en waarheid, dat ook vastheid/trouw/geloof kan betekenen, en gerechtigheid en vrede met elkaar tot de muziek van het koninkrijk der hemelen.

Laten wij op de tonen van die muziek de heilige weg gaan waarlangs de Heer op ons toekomt. Wat een heerlijke ontmoeting zal het zijn! Amen.